

Liisa tarhurin syyskuun tarina

Eipä meinaa tämä tarhuri uskoa, että nyt on se MIKKELIN PÄIVÄ (1.10.), jolloin pitäisi mummot olla pirtissä ja nauriit kuopassa eli kaikki syystyöt tehty. Aurinkoiset ja melkein 20 astetta lämmintä, saavat vielä ajatukset pysymään kesässä. Tosin sato on korjattu ja mieli maassa, kun juurikas viljely ei tänä kesänä onnistunut alkuunkaan. Kerroin jo edellisessä tarinassa, että punajuuret eivät itäneet kunnolla ja kasvu oli todella heikkoa, vaikka yritin niitä hoitaa, kuten ennenkin. Porkkanasato oli myös pettymys. Porkkanan kannoista päätellen näytti hyvältä sato, vaikka osa varsista mädäntyi harson alla elokuussa, jossa oli lämmintä ja märkää ilmaa vuorotellen. Kun nostin porkkanat maasta, niin totuus paljastui. Noin viisi senttiä oli oikean kokoista porkkanaa ja loppuosa pitkä hiirenhätä, josta ei ollut mihinkään säilöttäväksi. Voi todeta, että tyhjän saa pyytämättäkin ja täytyy mieltiä ensi keväänä uudestaan, kylvänkö juurikkaita enää ollenkaan.

Onneksi osa viljelyksistä on onnistunut. Pensas- ja salkopavut tekivät paljon papuja, joten ryöpättyinä pakasteessa on sato. Lehtikaalia olen myös ryöpättyinä säilönyt pakasteeseen useamman kerran. Lehtikaalipiirakka on ollut oikein maukasta ja maistuvaa. Lehtikaali on nauttinut sateisesta kesästä ja puolivarjokaan ei haittaa sen kasvua. Pavutkin menestyivät tosi hyvin, vaikka meillä niitä aurinkoisia paikkoja ei ole. Ehkä se juurikkaiden huonokasvua lisäsi se, että aurinkoa ei ollut 6–8 tuntia päivässä. Niinhän kirjoissa väitetään ja varmaan se pitää paikkansa, vaikka tämä tarhuri ei meinaa sitä uskoa, vaan kasvattaa puolivarjossa ja valittaa tulosta.

Elokuun lopussa loppui kasvihuoneviljely. Tajusin, että muutamat tomaatit ja toinen kurkuista olivat ansarijauhiaisia täynnä. Tätä riesaa ei ole ollut kuin kerran aikaisemmin tämän reilun neljänkymmenen vuoden aikana. Edellisen kerran ötökät tulivat kasvihuoneeseen ulkona olleiden veronpisaroiden mukana. Nyt en kyllä tajunnut mistä ne tulivat. Keräsin tomaatit ja kurkut pois ja laitoin kasvit kaikki kompostiin. Huolenaiheena oli siellä olevat sisäkkukat, miten saan ne sisälle ilman ”öttiäisiä”. Pidin niitä muutaman vuorokauden ulkona vesisuihkun jälkeen ja kävin aina välillä heiluttelemassa oksia, että lehahtaako lentoon pieniä valkoisia kärpäsen näköisiä otuksia. Toivoin, että viileät yöt ajaisivat loput ansarijauhiaiset pois. Ne kukat, jotka olen siirtänyt sisälle ovat ainakin tällä hetkellä ilman ansarijauhiaisia, mutta koko ajan pitää kytätä ja olla valmiina torjumaan niitä.

Elokuun lopulla alkoi alppiruusu kukkia. Jostain syystä se luuli, että kevät on koittanut ja aukaisi muutamia vaaleanpunaisia nappuja, joista sitten aukeni kauniit valkeat kukat. Yksi ainut alppiruusu kukki, muut ehkä jaksavat odottaa ensi kevääseen.

Opetukset eivät ole tämän tarhurin päähän jääneet, kun tekee juuri päin vastoin kuin pitäisi. Elokuun asteri pitäisi kukkia elokuussa. Aiemmin se alkoi jo kukkia heti elokuun alussa, mutta nyt viimeisinä vuosina hyvä, että ensimmäiset kukat aukeavat vasta puolessa välissä syyskuuta. Kaunis liilansininen on kasvanut jo viisitoista vuotta samassa paikassa ja muut kolme erilaista reilu kymmenen vuotta. Ajattelin, että ne ovat niin ahtaassa, että täytyy antaa niille tilaa. Keväällä en saanut selvää, kuka kukin on, joten nyt nuput paljastavat värin, joten lapio käteen ja töihin. Vanhin liilansinisen pilkoin moneen osaan ja siirsin uuteen paikkaan. Toiset saivat tilaa ja uutta multaa, niin eiköhän ne pärjänne. Kastelua tuli taivaalta melkein joka päivä, niin näytti siltä, että moni taimi ei edes huomannut, että niitä on pilkottu ja siirretty. Toivon, että ensi syyskesällä ne kukkivat aikamaisemmin ja ovat onnellisia, kun on mahdollisuus levitellä juuristoa laajemmalle.

Sysshommia on kompostin kääntäminen. Otin muovisäiliökompostin pois paikoiltaan ja sisällön lapioin toiseen kohtaan odottamaan ensikevään kärräystä kasvimaalle. Kun lapioin jo aika hyvin palanutta kompostia, niin ihmettelin mitä ihmeen harson paloja täällä on? Nehän olivat kaupasta

ostettujen kesäkukkien ym. juuren ympärillä olevia harsopusseja. Ihmettelen, että taimien kasvattajat käyttävät vielä näitä maatumattomia harsopusseja, jotka sitten maassa muuttuvat mikromuoviksi. Toiset harsopalat kompostissa olivat määrätyn laisia teepusseja, joka on myös maatumatonta ainesta. Olen jo ajat sitten lopettanut kolmioteepussien oston, sillä ne ovat selvää muovia ja ovat vielä kahden vuoden kompostoinnin jälkeen kokonaisia. Aika tarkkana saa olla, ettei omassa käytössä olevat harsot rikkoudu ja palat joudu mullan tai kasvin kanssa kompostiin.

Kompostit ovat tuottaneet vauhdilla hyvää multaa, kun taivaalta on tullut sopivasti vettä ja ilmankosteuskin on edistänyt kasvijätteen maatumista. Peitän maatuvat kasat talveksi lehtisilpulla, ettei sade pääse viemään maan ravinteita.

Marraskuun kaktukset ovat tuottaneet pään vaivaa kukkimattomuudella. Pari-kolme vuotta on mennyt ja muutama kukka on syksyisin ilmestynyt. Aiemmin ne viettivät kesänsä ulkokuistin nurkkauksessa pöydän päällä. Tänä keväänä vein ne kasvihuoneeseen ikkunan viereen puolivarjoisaan paikkaan. Ajatus oli viedä kesällä ulos, mutta sitä ei kuitenkaan tapahtunut. Kastelin niitä harvakseltaan ja huomasin, että kasvua tapahtui kesän aikana. Olen vähentänyt ulkona pidettäviä ruukkuja (siis niitä, joita pitää viedä talveksi kellariin) oikein ankaralla kädellä, sillä pakko on selkeyttää ja helpottaa tätä ruukkurumpaa. Niinpä olen ruvennut katselemaan niitä kaktuksiakin sillä silmällä, et jo ei nappuja ilmesty, niin matka jatkuu kasvihuoneesta kompostiin, ei sisälle taloon. Taitaa uhkailu tepsyä, sillä molemmissa kaktuksissa on nappuja täynnä kaikki oksan kärjet. Jos ei niille tapahdu jotakin vahinkoa, kuten paleltumista kasvihuoneessa, niin taitaa olla niin, että ne tulevat sisälle kukkimaan.

Sisäpihalla on puisteluteline suuren tammen alla. Puussa tapahtuu kaikenlaista ympäri vuoden. Se on oravien temmelyskenttä ja keväisin tiaiset valitsevat sen pesäpuukseen. Puistelutelineelle ja sen alle on ilmestynyt silputtu kasa puuta. Puussa on ollut yli kaksikymmentä vuotta telkänpönttö, joka on jäänyt vähän ahdinkoon puunrunkojen väliin, joten muutama vuoteen tietävästi siinä ei ole ollut asukkaita. Mutta nyt alaosassa ammotti melkein kaksikymmensenttinen aukko. Siis tikka tai muu koloja tekevä oli päättänyt, että läpiveto on hyväksi ja hakannut oikein kunnon reiän. Ehkä siinä oli jo maukkaita toukkia välipalaksi.

Illat ovat jo pimeitä ja päivät kosteita ja joskus sumuisia, niin on uskottava, että kesä on mennyt ja syksy tullut. Pitää keksiä sisähommia ja iltapuhteita. Aikaisemmin olen ottanut neulomiset esiin näin syksyn alussa, mutta tänä kesänä olen neulonut lapasia, sukkia ja pipoja melkein joka ilta telkkaria katsoessa. Lepoa ja rauhaa tarvitsee tarhuri sekä puutarha.